ROZHODNUTIE KOMISIE

z 9. marca 2004

o úprave pomoci uplatnenej v Rakúsku v súvislosti s náhradou dane za energie na zemný plyn a elektrinu v rokoch 2002 a 2003

[oznámené pod číslom K(2004) 325]

(Iba nemecký text je autentický)

(Text s významom pre EHP)

(2005/565/ES)

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 88 ods. 2,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po výzve zúčastneným na zaujatie stanoviska podľa uvedených článkov [1] a po zohľadnení týchto stanovísk,

keďže:

I. KONANIE

(1) Dňa 8. októbra 2002 bol v Zbierke zákonov Rakúskej republiky uverejnený 158. spolkový zákon 2002, pričom v jeho článku 6 je stanovená zmena zákona o náhrade dane z energií z roku 1996.

(2) Komisia oznámila Rakúsku listom z 30. apríla 2003 svoje rozhodnutie začať konanie podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o EÚ z dôvodu štátnej pomoci obsiahnutej v týchto zákonoch.

(3) Dňa 20. augusta 2003 bol v Zbierke zákonov Rakúskej republiky uverejnený spolkový zákon č. 71/2003, ktorého článok 54 bod 6 predlžuje platnosť zákona o náhrade dane z energií z roku 1996 v znení spolkového zákona č. 158/2002 do 31. decembra 2003.

(4) Rozhodnutie Komisie o začatí konania bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* [2]. Komisia vyzvala všetkých ostatných zúčastnených, aby sa vyjadrili k predmetnej pomoci.

(5) Listom zo 4. júla 2003, ktorý bol v ten istý deň zaregistrovaný Komisiou (A/34759), sa Rakúsko vyjadrilo k začatiu konania.

(6) Komisii bolo 12. augusta 2003 doručené stanovisko Zväzu rakúskeho priemyslu, 18. augusta 2003 stanovisko spoločnosti Stahl- und Walzwerk Marienhütte GmbH a 14. augusta 2003 stanovisko spoločnosti Jungbunzlauer Ges.m.b.H. Stanovisko Spolkovej komory práce Rakúska bolo stiahnuté listom z 21. novembra 2003.

(7) Všetky stanoviská boli doručené v stanovenej lehote [3]. Komisia postúpila stanoviská Rakúsku, ktoré sa k nim však nevyjadrilo.

(8) Listom z 5. decembra 2003, ktorý bol evidovaný Komisiou 8. decembra 2003 (A/38575), Rakúsko sprostredkovalo ďalšie informácie k uplatňovaniu zákona o náhrade dane z energií v rokoch 2002 a 2003.

II. PODROBNÝ OPIS POMOCI

(9) Podľa zákona o dani z elektriny a zákona o dani zo zemného plynu, ktoré boli vydané 1. júna 1996, sa daň z elektriny, resp. zemného plynu vyberá na dodávku elektrickej energie a zemného plynu, okrem dodávok pre elektrárenské, resp. plynárenské spoločnosti a iných priekupníkov, spotreby elektrickej energie a zemného plynu elektrárenskými, resp. plynárenskými spoločnosťami a spotreby vlastnej vyrobenej alebo do daňovej oblasti dodanej elektrickej energie, resp. zemného plynu.

---

[1] Ú. v. EÚ C 164, 15.7.2003, s. 2.

[2] Pozri poznámku pod čiarou 1.

[3] V súlade s nariadením Rady (EHS) č. 1182/71 z 3. júna 1971 k stanoveniu pravidiel na lehoty, údaje a termíny (Ú. v. ES L 124, 8.6.1971, s. 1), najmä článkom 3, uplynula lehota na doručenie stanovísk 18. augusta 2003.

(10) Daňovým dlžníkom je spravidla dodávateľ elektrickej energie alebo zemného plynu. Odberateľ dodávky energie zaplatí daňovému dlžníkovi ďalej zúčtovanú daň z energie. Dodávateľská spoločnosť musí vykázať nezaplatenú sumu dane z energie pripadajúcu na príslušného odberateľa dodávky najneskôr v ročnom vyúčtovaní.

(11) Výška dane z elektrickej energie predstavuje počas preverovaného obdobia 0,015 EUR/kWh. Výška dane zo zemného plynu predstavuje 0,0436 EUR na m^3.

(12) V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev v prípade C-143/99, (ďalej len „rozsudok *Adria-Wien*“) v rámci konania o predbežnom rozhodnutí ([4]) zmenilo Rakúsko zákon o náhrade dane z energií z roku 1996 spolkovým zákonom č. 158/2002, ktorý v článku 6 ustanovuje, že od 1. januára 2002 majú všetky podniky nárok na náhradu dane z energie na zemný plyn a elektrickú energiu, ak tieto odvody prekročia spolu 0,35 % netto hodnoty produkcie. Netto hodnota produkcie je definovaná ako rozdiel medzi obratmi v zmysle článku 1 ods. 1 body 1 a 2 zákona o dani z obratu z roku 1994 a obratmi v zmysle článku 1 ods. 1 body 1 a 2, poskytnutými spoločnosti. V zákone o dani z obratu z roku 1994 sa takéto obraty definujú ako dodávky a iné služby, ktoré vykonáva spoločnosť v tuzemsku za odplatu. Zákon zahŕňa vlastnú spotrebu energie, ale vylučuje dovozy. Prvých 363 EUR sa nenahrádza.

(13) Náhrada odvodov platí na obdobie od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003.

(14) Vyplatené odplaty dosahujú cca 330 mil. EUR/rok.

(15) Komisia začala konanie, pretože sa vyskytli pochybnosti o charaktere opatrenia pomoci a zlučiteľnosti predpokladanej pomoci. Podľa názoru Komisie zvýhodňoval systém náhrady odvodov *de facto* energeticky náročné spoločnosti, a teda bol selektívny. Komisia pochybovala o tom, že predpokladaná pomoc je zlučiteľná s rámcom Spoločenstva pre štátnu pomoc na ochranu životného prostredia ([5]).

([4]) Prípad C-143/99 *Adria-Wien Pipeline, Wietersdorfer&Peggauer Zementwerke GmbH/Finanzlandesdirektion für Kärnten*, Zb. 2001 ESD, s. I-8365.
Ústavný súdny dvor Rakúska predložil Súdnemu dvoru dve otázky na predbežné rozhodnutie:
1. Treba považovať legislatívne opatrenia členského štátu, ktoré ustanovujú čiastočnú úhradu daní z energie na zemný plyn a elektrickú energiu, ale poskytujú túto náhradu len spoločnostiam, ktorých ťažisko preukázateľne pozostáva z výroby materiálnych hospodárskych prostriedkov, za štátnu pomoc v zmysle článku 92 Zmluvy o EÚ?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku: Treba také legislatívne opatrenie považovať za pomoc podľa článku 92 Zmluvy o EÚ aj vtedy, keď sa poskytuje všetkým spoločnostiam bez ohľadu na to, či ťažisko spočíva dokázateľne vo výrobe materiálnych hospodárskych prostriedkov?

([5]) Ú. v. ES C 37, 3.2.2001, s. 3.

III. **STANOVISKÁ ZÚČASTNENÝCH STRÁN**

Stanovisko rakúskeho Zväzu priemyselníkov

(16) Podľa názoru Zväzu rakúskeho priemyslu nie je opatrenie selektívne, takže nepredstavuje štátnu pomoc. Rakúsko uplatňovalo v praxi rozsudok Súdneho dvora *Adria-Wien*, na základe ktorého národné opatrenia, ktoré ustanovujú náhradu dane z energie na zemný plyn a elektrickú energiu, nie sú štátnou pomocou, „ak sa poskytujú všetkým spoločnostiam v tuzemsku nezávisle od predmetu ich činnosti“. Ústavný súdny dvor Rakúska formuloval text odôvodnenia druhej otázky predloženej Európskemu súdnemu dvoru v tom zmysle, že by sa Rakúsko mohlo dostať do situácie rozšírenia náhrady odvodov za energiu na všetky spoločnosti. Súdny dvor si bol teda plne vedomý funkcie úpravy o náhrade a určite zohľadnil možné právne dôsledky v Rakúsku. Podstatná je teda len otázka, „či sa vzhľadom na zvýhodnenie uplatňuje odlišný prístup“.

(17) Zväz rakúskeho priemyslu zastáva názor, že opatrenie *de facto* nie je selektívne. Počet zvýhodnených spoločnosti by sa mal pohybovať okolo 2 500 až 3 000, zastúpené sú prierezovo vo všetkých oblastiach hospodárstva a tvoria ich spoločnosti rôznych veľkostí.

(18) Okrem toho nie je opatrenie zamerané len na spoločnosti s veľkou spotrebou energie. Náhrada odvodov sa vypočíta na základe netto hodnoty produkcie. Táto hodnota je vraj závislá od hospodárskej situácie spoločnosti. Straty alebo veľké investície vedú k nižšej netto hodnote produkcie. V takých prípadoch by aj spoločnosti s nižšou spotrebou energie dostávali náhradu odvodov za energiu. Ak sa zohľadní dlhšie časové obdobie, nejde vždy o ten istý okruh zvýhodnených.

(19) Podľa názoru Zväzu rakúskeho priemyslu sa nezhodujú so skutočnosťou porovnania Komisie s inými prípadmi, v ktorých opatrenie síce podľa právneho textu nebolo selektívne, ale *de facto* selektívne bolo. V opísaných prípadoch išlo z hľadiska cieľa podpory o veľké priemyselné spoločnosti a čiastočne dokonca o konkrétnu spoločnosť. Rakúske opatrenie však na rozdiel od toho neobmedzuje okruh zvýhodnených, ani podľa veľkosti spoločnosti, ani odvetvia, činnosti či investičnej sumy.

(20) Zväz rakúskeho priemyslu v súvislosti so zlučiteľnosťou konštatuje, že dodržanie minimálnych sadzieb, tak ako je to stanovené v smernici Rady 2003/96/ES z 27. októbra 2003 k reštrukturalizácii predpisov rámca Spoločenstva o zdanení produktov energie a elektrickej energie ([6]) (ďalej len „smernica o zdanení energií“), treba považovať za podstatnú časť dane.

([6]) Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2003, s. 51.

Stanovisko spoločnosti Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H

(21) Spoločnosť Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H opisuje hospodársky kontext zdanenia energií osobitne pre oceľ a uvádza, že uplatnenie regulárnych sadzieb dane na energie na energeticky náročné spoločnosti by malo za následok bezprostredné zastavenie produkcie v Rakúsku.

(22) Nápravný mechanizmus pre energeticky náročné spoločnosti nemá negatívny dosah na riadiaci efekt systému zdaňovania energie. Náklady na energiu samotné sú dostatočným podnetom na uskutočnenie možných substitučných opatrení a daň z energie neprináša žiadne dodatočné efekty. Toto treba zohľadniť pri preverovaní, či je opatrenie vzhľadom na charakter systému daní oprávnené.

(23) Súdny dvor Európskych spoločenstiev sa v prípade C-143/99 očividne chcel vyjadriť aj k rozlišovaniu medzi energeticky intenzívnymi spoločnosťami a ostatnými spoločnosťami. V opačnom prípade by neodpovedal na druhú otázku predloženú Ústavným súdnym dvorom Rakúska, pretože táto otázka nie je relevantná pre rozhodovanie v prípade prejednávanom pred rakúskym súdom.

(24) Aj keby bolo opatrenie zaradené ako štátna pomoc, Komisia musí rešpektovať oprávnené očakávania príslušných spoločností. Tieto spoločnosti by sa mohli oprieť o zákon, ktorý bol v Rakúsku výslovne vydaný na výkon rozsudku *Adria-Wien*. Nemožno požadovať od spoločností, aby sa zaoberali otázkami európskeho práva podrobnejšie ako *bona fide* zákonodarca. Okrem toho vzbudil Súdny dvor ako európsky orgán oprávnené očakávania tým, že odpovedal na druhú otázku predloženú Ústavným súdnym dvorom Rakúska.

Stanovisko spoločnosti Jungbunzlauer GmbH

(25) Spoločnosť Jungbunzlauer GmbH vo svojom stanovisku uvádza, že náhrada dane z energie nie je pomocou v zmysle priamej peňažnej platby štátu. Hospodárske zaťaženie v dôsledku zdaňovania energií by sa malo týkať koncového spotrebiteľa energie. Na dosiahnutie takého stavu disponuje zákonodarca viacerými možnosťami. V snahe zjednodušiť administratívnu náročnosť vyrubuje sa dodávateľovi energie daň. Spoločnosti by daň zaplatili spoločne s cenou energií dodávateľovi energií a potom by im štát uhradil preplatok. Na základe tejto štruktúry sa koncipoval zákon o náhrade dane z energií formou náhrady. Zákonodarca sa mohol rozhodnúť aj pre tú možnosť, vyrubiť daň z energií priamo koncovému spotrebiteľovi. V takom prípade by sa náhrada stala zbytočnou.

(26) Národný zákonodarca sa môže slobodne rozhodnúť, či obmedzí daňové zaťaženie. Horná hranica stanovená sumou 0,35 % netto hodnoty produkcie nie je relevantná pod aspektmi legislatívy o pomoci, ale stanovuje daňové zaťaženie energií v komerčnom využití na 0,35 % netto hodnoty produkcie. Toto platí aj pre plánované minimálne zaťaženie vo výške 363 EUR.

(27) Európsky súdny dvor rozhodol vo svojom rozsudku *Adria-Wien* o rakúskom opatrení ako celku. Ak toto nebol jeho zámer, bol by sa Súdny dvor najprv spýtal, či je náhrada za zdaňovanie energií *per se* selektívna a potom by sa zaoberal tým, či vylúčenie spoločnosti poskytujúcich služby v rámci náhrady energie má za následok selektivitu. Ďalej bolo v bode 36 rozsudku objasnené, že rakúske opatrenie, ktoré bolo Súdnemu dvoru známe v plnom rozsahu, nepredstavuje štátnu pomoc.

(28) Opatrenie nie je selektívne, ale ide o všeobecné hospodárske opatrenie. Tento názor zastával aj generálny prokurátor v prípade C-143/99.

(29) Opatrenie neskresľuje súťaž a neobmedzuje obchod.

(30) Podobné opatrenia existujú aj v iných členských štátoch. Okrem toho smernica o zdanení výrobkov z energie stanovuje taktiež daňové úľavy a náhrady pre spoločnosti, aby sa chránili investície a pracovné miesta.

IV. STANOVISKO RAKÚSKA

Rakúsko považuje náhradu dane z energií za všeobecné opatrenie

(31) Listom zo 4. júla 2003, ktorý bol doručený Komisii 4. júla 2003, Rakúsko potvrdilo svoj názor, že náhrada dane z energií je všeobecným opatrením. Druhou predloženou otázkou objasnil Ústavný súdny dvor Rakúska aj svoj motív, to znamená, ak je pôvodné opatrenie štátnou pomocou, môže Ústavný súd zrušiť obmedzenie na spoločnosti, ktorých ťažisko spočíva vo výrobe materiálnych hospodárskych prostriedkov. Ústavný súdny dvor Rakúska chcel vedieť, či by zrušením obmedzenia došlo ku vzniku alebo k rozšíreniu protiprávnej štátnej pomoci. Európsky súdny dvor si bol vedomý toho, že v správe spravodajcu Watheleta je uvedené, že Ústavný súdny dvor vychádza z toho, že v prípade zrušenia obmedzenia…je rozšírenie na všetky spoločnosti prípustné len vtedy, keď to nepredstavuje novú pomoc, ktorú treba vopred notifikovať. V opačnom prípade by druhá predložená otázka bola čisto teoretická a Európsky súdny dvor ju mal zamietnuť.

(32) Ústavný súdny dvor Rakúska preto zrušil len obmedzenie na pôvodný okruh osôb oprávnených dostávať náhradu, a nie na celý zákon o náhrade dane z energií.

(33) Na tomto pozadí nemožno argumentovať, že Európsky súdny dvor nebol alebo bol nesprávne informovaný o štruktúre rakúskeho opatrenia. Dokonca Súdny dvor v bode 7 rozsudku správne opísal rakúsky systém a v bode 36 odpovedal na druhú otázku, že *„národné opatrenia, ako tie vo východiskovom konaní nepredstavujú štátnu pomoc“*.

Rakúsko oznamuje spätnú zmenu náhrady dane z energií.

(34) Listom z 5. decembra 2003 oznámilo Rakúsko Komisii, že ministerstvo financií navrhne rakúskemu parlamentu spätne zmeniť náhradu dane z energií za elektrickú energiu a zemný plyn pre obe skupiny oprávnených osôb.

(35) Spoločnosti, na ktoré nebolo možné do 31. decembra 2001 uplatniť zákon o náhrade dane z energií, budú mať nárok na 100 percentnú náhradu daní za odvody, ktoré prekročia 0,35 % ich netto hodnoty produkcie v roku 2002. V roku 2003 budú tieto spoločnosti platiť 20 % národných daňových sadzieb na zemný plyn a elektrinu. Toto minimálne zaťaženie rešpektuje minimálne daňové sadzby „smernice o zdaňovaní energií“, ktorá nadobúda účinnosť 1. januára 2004. Podľa smernice sa pohybuje minimálna daňová suma v pomere k národnej dani na hodnote približne 3,3 % za elektrinu a cca 14 % za zemný plyn.

(36) Spoločnosti, na ktoré bolo možné uplatniť zákon o náhrade dane z energií pred 31. decembrom 2001, zaplatia v rokoch 2002 a 2003 120 % minimálnych daňových súm za zemný plyn a elektrinu tak, ako je stanovené v prílohe I tabuľke C smernice o zdaňovaní energií („120 % ustanovenie“). Zaťaženie 120 % minimálnych daňových súm na zemný plyn a elektrinu zodpovedá štatisticky priemernému daňovému zaťaženiu spoločností podľa smernice o zdaňovaní energií, vrátane zdaňovania elektriny, zemného plynu a uhlia. 120 % ustanovenie povedie k dodatočnému daňovému zaťaženiu vo výške cca 10 až 15 % súčasného netto objemu dane. Dodatočné zaťaženie nie je také vysoké, pretože väčšina príslušných spoločností podľa platných pravidiel už platí podstatne viac ako uvedených 120 %. Ale spoločnosti, u ktorých povedie 120 % ustanovenie k zvýšeniu daňového zaťaženia, budú v priemere platiť zhruba o 50 % viac ako doteraz, niektoré dokonca podstatne viac.

(37) Rakúsko oznámilo Komisii, že všetky bežné platby boli zastavené bezprostredne po začatí formálneho kontrolného konania. Rakúsko však nemohlo poskytnúť žiadne údaje o počte spoločností, ktoré musia vrátiť časť už vyplatenej náhrady, ani údaje o príslušných sumách. Rakúsko potvrdilo, že na všetky spätné platby sa uplatnia referenčné úrokové sadzby EÚ.

V. POSÚDENIE POMOCI

Posúdenie za roky 2002 a 2003

(38) Hoci sa začaté konanie vzťahuje na ustanovenia 158. spolkového zákona 2002, ktoré mohli byť uplatnené v roku 2002, podľa názoru Komisie je odôvodnené preveriť aj rok 2003, bez mimoriadneho rozhodnutia o rozšírení formálneho kontrolného konania na toto obdobie. Komisia konštatuje, že 71. spolkový zákon 2003 ponecháva ustanovenia, ktoré zaviedol spolkový zákon č. 158/2002, úplne nezmenené. Takže ustanovenia platné v rokoch 2002 a 2003 sa zhodujú. Komisia preto zastáva názor, že zúčastnené strany mali možnosť vyjadriť sa ku všetkým aspektom, ktoré sú relevantné na posúdenie úpravy.

(39) Predĺženie lehoty uviedlo Rakúsko do platnosti po rozhodnutí Komisie o začatí formálneho kontrolného konania. To je porovnateľné so situáciou, pri ktorej členský štát zmení právne predpisy, ktoré sú predmetom konania o porušení zmluvy, ale touto zmenou neodstráni všetky predpokladané porušenia a skutkové podstaty, tak ako boli opísané v zdôvodnenom stanovisku, ostanú po sprostredkovaní tohto stanoviska zachované. V takých prípadoch povoľuje súd Komisii pokračovať v konaní a prispôsobiť jej závery zmeneným okolnostiam ([7]).

(40) Vo svojom liste z 5. decembra 2003 sa Rakúsko výslovne odvolávalo na obdobie od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003, a tým uplatnilo svoje práva na obhajobu vo vzťahu k celému obdobiu.

([7]) Pozri rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev v prípade C-105/91, *Komisia/Grécko*, Zb. 1992, s. I-5871; rozsudok v prípade C-11/95 Komisia/Belgicko, Zb. 1996, s. I-4415; rozsudok v prípade C-365/97 Komisia/Taliansko, Zb. 1999, s. I-7773 a rozsudok v prípade 113/86 Komisia /Taliansko, Zb. 1988, s. 607.

(41) V praxi sa aj tretie osoby mohli vyjadriť k uplatňovaniu úpravy, a to tak za rok 2002, ako aj za rok 2003. Zväz rakúskeho priemyslu síce predložil svoje písomné stanovisko k náhrade dane z energií v roku 2002 dňa 12. augusta, t. j. pred uverejnením spolkového zákona č. 71/2003 o predĺžení náhrady dane z energie. Následne bol Zväz zastúpený na viacerých rokovaniach medzi Komisiou a rakúskou vládou a vyjadril sa pri tejto príležitosti aj k roku 2003. Právo Zväzu na vyjadrenie tým bolo rešpektované.

(42) V stanovisku spoločnosti Jungbunzlauer GmbH zo 14. augusta 2003 je opis spoločnosti a konštatovanie, že údaje o skutkovej podstate sa vzťahujú „najmä (aj) na rok 2002“. Spoločnosť sa vyjadrila k existencii pomoci a uviedla argumenty, ktoré sú v podstate nezávislé od roku uplatňovania. Právo na vyjadrenie tým bolo rešpektované.

(43) Spoločnosť Marienhütte GmbH zaujala stanovisko k začatiu konania 18. augusta, teda taktiež pred zverejnením spolkového zákona č. 71/2003. Pripomienky sú rovnako v podstate nezávislé od roku aplikácie ustanovení o náhrade dane z energií. Právo na vyjadrenie tým bolo rešpektované.

(44) Komisii neboli doručené žiadne oneskorené stanoviská, rovnako nebola podaná žiadosť o predloženie stanoviska po uplynutí lehoty stanovenej v rozhodnutí o začatí konania.

Existencia pomoci

(45) Komisia po podrobnej kontrole dospela k záveru, že uvedené opatrenie je štátnou pomocou v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o EÚ.

(46) Podľa názoru Komisie ide o náhradu daní, aj keď teoreticky platí pre všetky spoločnosti, ktoré dosahujú hraničnú hodnotu 0,35 % netto hodnoty produkcie, *de facto* v prospech spoločností, ktoré vykazujú vysokú spotrebu energie v pomere k netto hodnote produkcie, a preto je selektívna.

(47) Podľa názoru Komisie sa Súdny dvor v prípade C-143/99 nevyjadril ku všetkým aspektom pôvodnej úpravy náhrady daní, ale len k obmedzeniu na spoločnosti, ktorých ťažisko spočíva vo výrobe materiálnych hospodárskych prostriedkov. Na zodpovedanie oboch predložených otázok Ústavného súdneho dvora Rakúska nebolo potrebné, aby Súdny dvor zhodnotil ďalšie aspekty opatrenia. Otázky sa nevzťahovali na rakúsky systém ako celok, ale ťažiskovo na obmedzenú oblasť uplatňovania. Nedá sa vychádzať z predpokladu, že Súdny dvor zaujal len preto, že boli predložené obsiahle informácie, implicitne stanovisko k určitej otázke, ktorou nebol poverený. Súdny dvor sa vzťahoval vo svojom rozsudku vo všeobecnosti na „všeobecné opatrenia, ktoré stanovujú náhradu odvodov za energie“. Ak by zámerom Súdneho dvora bolo vyjadriť sa ku všetkým aspektom rakúskeho opatrenia, možno vychádzať z toho, že by sa tak stalo výraznejšie explicitne.

(48) Komisia nesúhlasí, že Súdny dvor by nezodpovedal druhú predloženú otázku Ústavného súdneho dvora Rakúska, ak by nebolo jeho zámerom vyjadriť sa ku všetkým aspektom náhrady odvodov za energie. Súdny dvor najskôr odpovedal na druhú predloženú otázku Ústavného súdneho dvora Rakúska. Táto otázka sa nevzťahovala na predmet konania. Súdny dvor preto uviedol očividne svoju odpoveď na prvú otázku v skôr všeobecnom kontexte a odpovedal, opierajúc sa o ustálenú judikatúru, že štátne opatrenie, ktoré je bez rozdielu v prospech všetkých spoločnosti na národnom výsostnom území, nemôže predstavovať štátnu pomoc.

(49) Prejudikáty ukazujú, že opatrenie môže byť svojim účinkom selektívne aj vtedy, ak je podľa zákona aplikovateľné na všetky oblasti hospodárstva. Toto sú len príklady toho, akým spôsobom sa môže vyskytnúť *de facto* selektivita. Je pravdou, že kontrolované opatrenie nestanovuje žiadne obmedzenia podľa veľkosti spoločnosti, odvetvia, činnosti alebo investičnej sumy. Ale hraničná hodnota má za následok, že opatrenie je *de facto* šité na mieru pre energeticky náročné spoločnosti. Zväz rakúskeho priemyslu síce uviedol, že aj spoločnosti s nízkou spotrebou energie môžu profitovať z náhrady daní za energie, ak uskutočnia veľké investície alebo vykážu veľké straty, tento argument však nie je bližšie vysvetlený. Naopak, počas formálneho kontrolného konania sa poukazovalo na účinok rôznych riešení na základe príkladov spoločnosti v energeticky intenzívnych sektoroch. Toto je potvrdené aj v stanovisku spoločnosti Marienhütte, v ktorom je opatrenie doslovne označené za nápravný mechanizmus pre energeticky náročné spoločnosti. Ďalej Komisia konštatuje, že sa Rakúsko nevyjadrilo k argumentu Zväzu rakúskeho priemyslu. Rakúsko neuviedlo najmä žiadne údaje k skutočne zvýhodneným osobám, ani k tomu, či sa okruh skutočne zvýhodnených osôb významne zmenil po novelizácii zákona. Z toho dôvodu nedisponuje Komisia žiadnymi údajmi, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sa účinok opatrenia podstatne líši od opatrenia, ktoré platilo pred 1. januárom 2002, ktoré bolo obmedzené na spoločnosti s ťažiskom vo výrobe materiálnych hospodárskych prostriedkov. Ďalej Komisia konštatuje, že Rakúsko vypočítalo a uplatnilo 120 % ustanovenie taktiež na základe výberu cca 240 energeticky intenzívnych spoločnosti, údajne neexistujú údaje o všetkých spoločnostiach oprávnených dostávať náhradu. Toto všetko dôrazne poukazuje na to, že opatrenie je efektívne zamerané na energeticky náročné spoločnosti.

(50) Komisia rovnako nezdieľa názor spoločnosti Jungbunzlauer GmbH, podľa ktorej kritérium 0,35 % netto hodnoty produkcie zodpovedá maximálnemu daňovému zaťaženiu a takáto horná hranica nie je relevantná pre pomoc. Bez nutnosti všeobecne preverovať uvedený argument, nestanovuje v tomto prípade kritérium žiadne všeobecné maximálne daňové zaťaženie pre všetky spoločnosti bez rozdielu. Spravidla musia spoločnosti platiť daňové sadzby v plnej výške s výnimkou tých, ktoré dosahujú hraničnú hodnotu, ktorá je *de facto* urobená na mieru tak, aby bol aplikovateľná len na energeticky náročné spoločnosti. Stanovením objektívnych kritérií, a to hornej daňovej hranice pre určité spoločnosti – v predmetnom prípade najmä energeticky náročné spoločnosti – má opatrenie za následok rozdielne zaobchádzanie. V tom sa líši od minimálneho daňového zaťaženia vo výške 363 EUR, na ktoré odkazuje spoločnosť Jungbunzlauer GmbH a ktoré efektívne bez rozdielu platí pre všetky spoločnosti.

(51) V rozhodnutí o začatí konania vyjadrila Komisia pochybnosti o tom, či rozšírenie rozsahu aplikácie efektívne zmení účinky opatrenia. Komisia konštatuje, že Rakúsko ani intervenujúce strany nepredložili údaje, ktoré by mohli tieto pochybnosti odstrániť. Rakúsko najmä nepredložilo žiadne čísla, ktoré by dokazovali, že by významne väčší počet spoločností zo všetkých odvetví hospodárstva významne profitoval z rozšírenej oblasti pôsobnosti. V každom prípade nie je veľký počet zvýhodnených určitého opatrenia sám osebe podľa jurisdikcie Súdneho dvora dôkazom toho, že opatrenie možno zaradiť medzi všeobecné opatrenia.

(52) Komisia zohľadňuje aj to, že vo viacerých členských štátoch sú v platnosti opatrenia s rovnakým účinkom, pre ktoré bola podaná žiadosť o schválenie ako štátna pomoc alebo ktoré Komisia z úradnej moci preveruje ([8]).

(53) Podľa názoru Komisie nie je možné zdôvodniť selektivitu opatrenia charakterom a logikou systému, nakoľko to nezodpovedá systému vlastnej logike daní. Náhrada skôr naopak predstavuje jasnú odchýlku od všeobecnej štruktúry a funkcie daňového systému. Ďalej konštatuje Komisia, že daň z energie sleduje dvojitý cieľ: po prvé má podnecovať spoločnosti k tomu, aby zavádzali opatrenia na šetrenie energie. Aj keď príslušné spoločnosti už vo veľkom rozsahu realizujú takéto opatrenia na zníženie nákladov na energiu, nemožno povedať, že zdaňovanie energie nemá dodatočný riadiaci efekt. Spotreba energie je vo všeobecnosti závislá od technológie, a teda stanovená len krátkodobo. Z dlhodobého hľadiska možno počítať vďaka technickému pokroku a inovácii s ďalším zvyšovaním efektívnosti. Komisia konštatuje okrem toho, že spoločnosť Marienhütte GmbH nezdôvodnila bližšie udajnú absenciu riadiaceho efektu. Po druhé, aj keď sa spotreba energie nemôže z krátkodobého hľadiska ďalej znižovať, vyberá sa daň preto, aby sa vytvorili štátne prostriedky na všeobecné účely, aj s ohľadom na to, že spotreba energie spôsobuje spoločnosti náklady, ku ktorým musí štát vytvárať nápravu. Preto nemôže byť zakotvené v charaktere a logike systému, že energeticky náročné spoločnosti, na základe definície pôvodcovia znečistenia, sú oslobodené od dane z energie

([8]) Pozri N 449/2001 – Nemecko, N 123/2000 – Spojené kráľovstvo, C 42/2003 – Švédsko.

(54) Komisia nezdieľa názor spoločnosti Jungbunzlauer GmbH, že opatrenie by nebolo štátnou pomocou, ak by zákonodarca vyberal daň od koncového odberateľa. Správna štruktúra opatrenia nemá v tomto prípade žiaden dosah na charakter pomoci. Aj keby zákonodarca vyberal daň bezprostredne u koncového odberateľa a pravdepodobne by zaviedol rôzne zaobchádzanie s rôznymi druhmi odberateľov, predstavovala by aj takáto diferenciácia štátnu pomoc.

(55) Všetky ostatné kritériá štátnej pomoci v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o EÚ sú splnené. Opatrenie oslobodzuje spoločnosti od nákladov, ktoré by v opačnom prípade museli znášať, a preto ich zvýhodňuje. Opatrenie treba pripísať štátu a je financované zo štátnych prostriedkov, pretože štát akceptuje zníženie daňových výnosov. Tým že sa náhrada daní poskytuje len určitým spoločnostiam, zvýhodňuje dané opatrenie tieto spoločnosti v porovnaní s ostatnými spoločnosťami, čo môže skresľovať súťaž. Minimálne niektorí zvýhodnení pôsobia v sektoroch, v ktorých existuje obchod medzi členskými štátmi. Preto môže opatrenie obmedziť obchod. Záverom treba skonštatovať, že opatrenie predstavuje štátnu pomoc a treba ho zaradiť ako novú pomoc, nakoľko bolo zavedené po pristúpení Rakúska k Európskej únii a nebolo Komisiou nikdy schválené.

Zlučiteľnosť pomoci

(56) Komisia preverovala zlučiteľnosť pomoci na základe rámca Spoločenstva pre štátnu pomoc na ochranu životného prostredia (ďalej len „rámec Spoločenstva“). V rozhodnutí o začatí konania zastávala Komisia názor, že podľa vtedajšieho stavu očividne nemohlo byť uplatnené žiadne iné ustanovenie o výnimke podľa článku 87 ods. 2 a 3 Zmluvy o EÚ. V priebehu formálneho kontrolného konania nevyplynuli žiadne nové oporné body, ktoré by mohli odbúrať obavy Komisie uvedené v rozhodnutí o začatí formálneho kontrolného konania. Komisia preto dospela k tomuto záveru:

(57) Vo vzťahu k spoločnostiam, na ktoré nebolo možné uplatniť zákon o náhrade dane z energií do 31. decembra 2001, zaviedla novelizácia prostredníctvom spolkového zákona č. 158/2002 novú výnimku z jestvujúcej dane. Podľa bodu 51.2 rámca Spoločenstva možno aplikovať predpisy pod bodom 51.1, ak daň má podstatný pozitívny účinok na ochranu životného prostredia a výnimky sa stanú potrebnými z dôvodu podstatnej zmeny hospodárskych podmienok, ktoré uvádzajú spoločnosti do mimoriadne zložitej situácie v hospodárskej súťaži. Rakúsko neuviedlo žiadne údaje o tom, či to tak bolo. Rovnako Rakúsko nezvýšilo daň podstatným spôsobom, takže sa nepoužije bod 52 rámca Spoločenstva. Na základe týchto predpokladov môže členský štát poskytnúť oslobodenie od dane len v súlade s bodom 53 podods. 2, ktorý odkazuje na body 45 a 46 rámca Spoločenstva. Podľa nich môže byť prevádzková pomoc poskytovaná do piatich rokov, ak sa jej intenzita obmedzí na 50 % dodatočných nákladov alebo sa počas obdobia piatich rokov degresívne znižuje. Rakúsky zákon neobmedzuje náhradu dane na 50 % dodatočných nákladov, ani nevyžaduje progresívne znižovanie.

(58) Vo vzťahu k spoločnostiam, pre ktoré platil zákon o náhrade dane z energií už pred 31. decembrom 2001, ostáva systém náhrady daní nezmenený. Tu určuje opatrenie oslobodenie od jestvujúcej dane, ktorá bola schválená pri jeho zavedení. Patrí preto pod bod 51.2 rámca Spoločenstva, ktoré odkazuje na kritériá zlučiteľnosti v bode 51.1. Z uvedeného ustanovenia možno, ako sa zdá, uplatniť len bod 51.1. písm. b) druhá zarážka. Podľa toho musia spoločnosti odvádzať významnú časť národnej dane. Rakúsko nepredložilo k preverovanému obdobiu žiadne údaje, ktoré by umožnili stanovenie skutočného podielu dane, ktorý musia príslušné spoločnosti zaplatiť. Preto Komisia nemôže dospieť k záveru, že spoločnosti platia podstatnú časť národnej dane.

(59) Po zohľadnení uvedených vysvetlení dospieva Komisia k záveru, že zákon o náhrade dane z energií z roku 1996, ktorý bol článkom 6 spolkového zákona č. 158/2002 bez ďalších zmien predĺžený až do 31. decembra 2003, nezodpovedá požiadavkám rámca Spoločenstva a je nezlučiteľný so Spoločným trhom.

Zlučiteľnosť oznámenej zmeny pomoci ([9])

(60) Vo vzťahu k spoločnostiam, pre ktoré do 31. decembra 2001 neplatil zákon o náhrade dane z energií, je opatrenie po zmene prisľúbenej Rakúskom zlučiteľné s bodmi 53 a 45 rámca Spoločenstva. Pomoc tvorí 100 % dodatočných nákladov v prvom roku a znižuje sa v druhom roku na 80 %. To znamená že sa počas kontrolného obdobia lineárne znižuje. Okrem toho je Komisia toho názoru, že zníženie v druhom roku ponecháva zvýhodneným spoločnostiam daňovú sumu, ktorá sa ešte vždy pohybuje nad hraničnou hodnotou požadovanou od roku 2004 v smernici o zdaňovaní energie.

(61) Vo vzťahu k spoločnostiam, pre ktoré do 31. decembra 2001 platil zákon o náhrade dane z energií, je pomoc podľa názoru Komisie zlučiteľná s bodom 51.1. písm. b) druhá zarážka rámca Spoločenstva. Podľa bodu 51.1. písm. b) druhá zarážka musia zvýhodnení zaplatiť podstatnú časť národnej dane. Dôvodom na toto je, že spoločnostiam má byť ponúknutý podnet na zlepšenie svojho výkonu pre životné prostredie. Toto vyplýva zo znenia bodu 51.1. písm. b) prvá zarážka, podľa ktorej je možné znížiť harmonizovanú daň, ak suma odvádzaná zvýhodnenou spoločnosťou leží nad minimálnou sumou Spoločenstva, „aby spoločnosti boli vedené k tomu, urobiť niečo pre zlepšenie ochrany životného prostredia“. Počas kontrolného obdobia bola rakúska daň z energie národnou daňou; od 1. januára 2004 sa smernicou o zdaňovaní energie zavádza harmonizované zdaňovanie, ktoré stanovuje minimálne daňové sadzby za užívanie produktov energie, ktoré sa podľa rakúskych zákonov o zdaňovaní energie zdaňujú a nahrádzajú. Smernica o zdaňovaní energie zohľadňuje dôrazne ciele ochrany životného prostredia (pozri najmä dôvody úvahy 3, 6, 7 a 12). Preto je Komisia názoru, že zohľadnenie minimálnych sadzieb smernice o zdaňovaní energií ponúka spoločnostiam podnet na to, aby zlepšili ochranu životného prostredia. Dodržanie minimálnych sadzieb možno preto považovať aj za podstatnú časť národnej dane, tak ako sa to požaduje v bode 51.1. písm. b) druhá zarážka rámca Spoločenstva. Rakúsko stanoví minimálne daňové zaťaženie spoločností tak, aby boli dodržané nielen minimálne daňové sadzby nielen pre zemný plyn a elektrinu, ale aj pre uhlie, pre ktoré zatiaľ v Rakúsku nebola vyberaná daň z energie. Týmto spôsobom Rakúsko zabezpečí, že minimálne daňové zaťaženie v rokoch 2002 a 2003 zodpovedá daňovej úrovni a zohľadní sa aj minimálny efekt na životné prostredie, ktorý chce smernica dosiahnuť.

Ochrana dobrej viery

(62) Ak je podľa posudku protiprávne poskytovaná štátna pomoc nezlučiteľná so Spoločným trhom, treba žiadať od prijímateľa jej vrátenie. Po požiadavke na vrátenie tejto pomoci by sa mala obnoviť v čo najrozsiahlejšej miere pozícia v hospodárskej súťaži, ktorá existovala pred jej poskytnutím. V článku 14 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 o predpisoch

([9]) Komisia konštatuje, že tieto zmeny ešte nenadobudli účinnosť.

o aplikácii článku 93 Zmluvy o EÚ ([10]) je však uvedené: „Komisia nepožaduje vrátenie pomoci, ak by to bolo v rozpore so všeobecnou zásadou práva Spoločenstva." Podľa jurisdikcie Európskeho súdneho dvora a rozhodovacej praxe Komisie je rozhodnutie o požiadavke na vrátenie porušením všeobecnej zásady práva Spoločenstva, ak v dôsledku opatrení Komisie zo strany prijímateľa pomoci mohla jestvovať oprávnená dôvera v skutočnosť, že pomoc bola poskytnutá v súlade s právom Spoločenstva.

(63) Členský štát musí zabezpečiť, že národné opatrenia sú v súlade so Spoločenstvom, aby sa zabránilo skresleniu súťaže a aby pomocné opatrenia Komisie podľa článku 88 odseku 3 Zmluvy o EÚ boli notifikované a realizované až po ich preverení. V zásade nemôžu spoločnosti vkladať neoprávnené očakávania do protiprávnej pomoci. Ak by sa spoločnosti mohli úspešne opierať o národný, aj keď v dobrej viere vydaný zákon, ktorý však nezodpovedá predpisom o pomoci, a preto skresľuje súťaž, nebolo by možné dosiahnuť cieľ spoločenskej kontroly pomoci.

(64) Súdny dvor vo svojom rozsudku *Van den Bergh en Jurgens* ([11]) uznal právo:

„Podľa stálej jurisdikcie Súdneho dvora sa môže každý podnikateľ, u ktorého orgán Spoločenstva vzbudil odôvodnené očakávania, odvolať na zásadu ochrany dobrej viery. Ak je obozretný a rozvážny podnikateľ v stave predvídať vydanie opatrenia Spoločenstva, ktoré sa dotýka jeho záujmov, tak sa v prípade jeho vydania nemôže odvolávať na túto zásadu."

(65) Rakúsko nepredložilo Komisii žiaden argument existencie oprávnenej dôvery zo strany osôb zvýhodnených opatrením. Z jurisdikcie Súdneho dvora však vyplýva, že Komisia má automaticky zohľadniť mimoriadne okolnosti, ktoré podľa článku 14 ods. 1 nariadenia (ES) č. 659/1999 zdôvodňujú zrieknutie sa požiadavky na spätné vrátenie protiprávnej pomoci, ak by takáto požiadavka na spätné vrátenie bola porušením všeobecnej zásady Spoločenského práva, napríklad zásady o ochrane dobrej viery.

(66) V predmetnom prípade berie Komisia na jednej strane na vedomie, že predmetné vnútroštátne opatrenie uložilo rakúskym spoločnostiam významné zaťaženie v záujme ochrany životného prostredia. Takéto zaťaženie by bez náhrady daní skúmanej v tomto rozhodnutí bolo veľkou záťažou najmä pre energeticky náročné spoločnosti. Pri návrhu vnútroštátneho opatrenia neexistovala stabilizovaná prax na právne posúdenie výnimiek alebo zníženia takýchto daní, ktoré sa formálne uplatňujú na rôzne hospodárske odvetvia, ale sú napriek tomu selektívne, pretože poskytujú vlastnú, skutočnú a špecifickú výhodu v prospech určitých sektorov. Na druhej strane je predstaviteľné, že v predmetnom prípade znenie odpovede Súdneho dvora na druhú otázku v rozsudku *Adria-Wien* mohlo viesť k tomu, že niektorí prijímatelia pomoci v dobrej viere vychádzali z toho, že vnútroštátne opatrenia prerokované pred národným sudcom prestanú byť selektívne, a preto už nebudú predstavovať štátnu pomoc, ak sa ich zvýhodnenie rozšíri na iné sektory ako sektor výroby materiálnych hospodárskych prostriedkov. Po zohľadnení všetkých týchto úvah prichádza Komisia k záveru, že v predmetnom prípade by požiadavka na spätné vrátenie bola porušením princípu ochrany dobrej viery. V súlade s článkom 14 nariadenia č. 659/1999 preto rozhodla Komisia, že by sa nemalo požadovať spätné vrátenie.

Pomoc pre poľnohospodársku primárnu produkciu

(67) Úprava o náhrade daní platí pre poľné a lesné hospodárstvo za tých istých podmienok ako pre ostatné zvýhodnené sektory. Rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc sa pri ochrane životného prostredia neaplikuje na poľnohospodárstvo. Pri ohodnotení pomoci presahujúcej sektory v rámci dane z energií ([12]) však Komisia zvážila rovnocenné zaobchádzanie poľného a lesného hospodárstva s inými odvetviami hospodárstva s výhradou všeobecných Smerníc pre pomoc na ochranu životného prostredia. Vyššie vysvetlenia preto platia aj pre posudzovanie pomoci pre poľnohospodárstvo.

VI. **ZÁVER**

(68) Komisia konštatuje, že Rakúsko vykonalo zákon o náhrade dane z energií z roku 1996 v znení spolkového zákona č. 158/2002, ktorý bol bez zmeny predĺžený do 31. decembra 2003, s porušením článku 88 ods. 3 Zmluvy o EÚ protiprávne.

(69) Vo vzťahu k spoločnostiam, pre ktoré zákon o náhrade dane z energií neplatil až do 31. decembra 2001, nie je úprava o pomoci zlučiteľná s rámcom Spoločenstva pre pomoc na ochranu životného prostredia, najmä bodom 52 a 45 i ostatnými ustanoveniami o výnimkách článku 87 ods. 2 a 3 Zmluvy o EÚ.

([10]) Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s.1

([11]) Prípad 265/85, *Van den Bergh a Jurgens BV/Komisia*, Zb. 1987, s. 1155, bod 44.

([12]) Pozri najmä rozhodnutie Komisie o nemeckej ekologickej dani, NN 47/99 (Ú. v. ES C 166, 12.6.1999) a vo veci pomoci N575/A/99 (Ú. v. ES C 322, 11.11.2000).

(70) Vo vzťahu k spoločnostiam, pre ktoré zákon o náhrade dane z energií platil už pred 31. decembrom 2001, nie je úprava o pomoci zlučiteľná s rámcom Spoločenstva pre pomoc na ochranu životného prostredia, najmä bodom 51.1. písm. b) druhý podods. a ostatnými ustanoveniami o výnimkách článku 87 ods. 2 a 3 Zmluvy o EÚ. Keďže nie je možné uviesť dôvody v prospech zlučiteľnosti úpravy, nie je zlučiteľná so Spoločným trhom.

(71) Napriek tomu sa nebude vzhľadom na osobité okolnosti predmetného prípadu a v súlade s článkom 14 nariadenia (ES) č. 659/1999 požadovať spätné vrátenie náhrady.

(72) Komisia berie na vedomie, že rakúska vláda dala prísľub spätnej zmeny náhrady dane z energií. Komisia považuje vyššie opísané zmeny za zlučiteľné s rámcom Spoločenstva pre pomoc na ochranu životného prostredia, najmä s bodom 52 v spojení s bodom 45 a bodom 51.1. písm. b) ods. 2,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Náhrada za dane, ktorú Rakúsko poskytovalo v roku 2002 podľa zákona o náhrade dane z energií 1996, novelizovaného spolkovým zákonom č. 158/2002 a bez zmeny predĺženého do 31. decembra 2003, predstavuje protiprávnu a so Spoločným trhom nezlučiteľnú štátnu pomoc.

Článok 2

Rakúsko zruší úpravu o pomoci uvedenú v článku 1, ak bude ďalej účinná.

Článok 3

Rakúsko podnikne všetky kroky potrebné na to, aby opatrenie prispôsobilo spätne, tak ako to bolo prisľúbené rakúskymi orgánmi v liste z 5. decembra 2003.

Článok 4

Rakúsko oznámi Komisii do dvoch mesiacov po oznámení tohto rozhodnutia opatrenia, ktoré sa podnikli na splnenie rozhodnutia.

Článok 5

Toto rozhodnutie je adresované Rakúskej republike.

V Bruseli 9. marca 2004

Za Komisiu

Mario MONTI

člen Komisie